

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
iz v Mariboru z pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . . . fl. 80 k.
Brez pošiljanja
za celo leto . . . k.
" pol leta . . . 3r.
" 1/4 . . . fl. 62 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

„Pođuk v gospodarstvu bogati deželó.“

Štv. 28.

V Mariboru 24. oktobra 1867.

Tečaj I.

Gospodarske stvari.

o živinoreji in gnoju.

(Konec.)

Inače pravijo, da debele, dobro rejene krave niso dobre mlekarice; pa to menda bolj zagovarja lastno slepoto, hmanjost, nezmožnost, nevednost, in pa vajeno vsakdanjo slabost o lepi in primerno rejeni živini, koje še taki ljudi niso videli nikoli, s tem manj pa imeli. Ravno to pa je, kar bi se moralo spremeniti.

Gospodarji, dokler do take živine ne spravite in se ne izklobacate iz svojega vsakdanjega dremovca, bote le mučniki a ne redniki in pravi posestniki.

Me vprašaš: Od kod pa si bom omislil lepo kravo? Dragi moj! dokler ne boš več veselja in usmiljenja z živino imel, ti ni pomagati niti svetovati lepša živina; saj je nisi vreden in je tudi gleštati ne boš umel: kjer sramote in ljubezni ni, tudi pomoči in dobrega sveta ne treba; bob se v steno meče; ali pa zamorec se belo umiva. — Tebi pa, ki bi rad bolje vse opravljal in oskrboval, da bi le vedel kako si po naj krajši poti opomoči, se svetuje sledeče: Od lepe, raje več ko manjše, ne prestare in ne premlade krave matere si obdrži za pleme zdravo, lepo in čvrsto teličko; če lih domačega plemena, saj so tudi te gotovo dobre mlekarice, sicer ne bi toliko sto let z njimi izhajali; k biku je ne ženi prvo leto, temu v tretjem ali saj ko je že blizo dve leti stara, da se bolj obraste. Bik tu nič ne pomaga, ko je krava majhna: bo tudi tele majhnega plemena. Ako pa je krava velika, bo junec, vol še veliko večji v dobri reji in oskrbovanju.

Tako sem videl v Armežu pol nemškem pol slovenskem trgu na Štajarskem, a zavoljo nemške pravice popolnoma k Nemcem prištet, kakor več enakih reči — enega vola, ki je bil nad 5 čevljev visok, meni je do brade segal z zadnjim delom, podrug seženj pa dolg! — Imel je gospodar takrat za njega 420 for., ko še ni bil odebeljen, pa ga ni dal. S tem samim volom je veliki trh na planino „Radel“ vozaril. Pravili so, da je imel 24 stotov, centov! — Drugo leto so tega orjaškega velikana o graškem sejmu na ogled postavili; ki ga je hotel videti, je moral 10 kr. platiti. Njegova mati, ki je ob enem v istem hlevu bila, sicer v razmeri do vola ni bila velika, a vendar se je večim kravam prištevala. Ondašnji tržanji imajo sploh prav lepo, veliko živino, posebno se odlikujejo krave in voli, če lih jo saj po zimi le dvakrat na dan krmijo.

Ali pa si kupi, ako ravno par forintov dražše tako teličko od dobre, velike, lepe krave, mlekarice; toda od poštenega zanesljivega gospodarja naj bo, ki ima pazljivo oko na svojo živino in jo ljubi.

Lepo ravnanje z živino, dobro ji kladati, krmiti v obrokih, v snagi jo imeti in ljubiti, bo brž vsa tvoja živina lepša, koristnejša, in haska bo na vse strani več. Zato si zapomni: raje manj živine pa dobre, ko pa več in izštradane, da se Bogu snili. Saj veš: na vsako nogo gre en voz krme, klaje. Konečno še se naj omeni nekoliko o gnoju in sicer: Znano je, da mora gnojnišče na senčni strani hleva biti, tedaj severni strani. A naši gospodarji pa navadno hleve imajo na severnem kraju, gnojnišča pa na južni solnčni, strani: ravno naopak. Ker se hlevi ne dajo prestaviti niti predrugačiti tako, da bi se ves gnoj iz hlevov na severno stran spravljal

(kar bi pa se pri mnogih poslopih lahko storilo s tem, ako bi se luknja na severni strani hleva predrla, iz svinskih hlevov se pa gnoj tam zvažal; ko se ne bi tako kleščeno stare navade držalo in korist gnoja bolj spoznavala —) naj bi se saj oreh ali kostanj na južni strani gnojnišča, kjer naj več solnce pripeka, zasadil, toda ne preblizo, da jih gnojnica ne potopi in osuši, ker ta sad, ako ravno na gnojnišče pade, še vendar je jedro čisto in snažno in torej ni odurno, gnjusno, k temu še veliko senco dela, kar tudi svinje po dvorišču ali gnojnišču ljubijo o poletni toploti, ker taka drevesa velika zrastejo. Inače pa tudi drugo sadunosno drevje nič ne overa saditi, kot so slive, jabelka, hruške itd. le omiti in olupati treba sadje, ako v blato ali gnojnico pade, sicer pa se tudi svinjam lahko pomeče.

Toda tu je spet velik križ. Reče se navadno, kako pa bom gnoj izvažal, ako mi bo ravno na solnčni strani drevo na poti in bi se ga moral ogibati? — Prijatelj! pomisli, kako dolgo pa izvažal gnoj skozi leto? — More biti ne celo 14 dni? Pa bodisi, da bi ga celo 4 tedne izvažati imel! — Kaj pa so 4 tedni proti 11 mescem, o katerih miruješ? Le en del v dvanajstih delih ali mesecih! Kaj boš rekel, ako bi ti kdo svetoval: Dragi moj! premagaj se en sam mesec le majhno, te pa zagotovim, da boš se skozi 11 ja 12 mesecov prav dobro čutil, in vsega v obilnosti imel: vina, zrnja, repe, koruna, sočivja, klaje itd. z Božjo pomočjo. Ali mar ga ne boš vbogal in to z veseljem? Gotovo. Inače bi moral precej prismojen biti. Glej, toisto velja tu. Kaj je ta majhna neprilichnost s tem, da konje odprežeš in voz nazad na gnojnišče potisneš? Ako pa z dvema vozoma voziš, je pa tako le odpregati in pripregati, inače pa nič storiti. Kadar pa z enim vozom gnoj izvažal in brž z dvermi ne moreš v hišo — no! se pa ozri en malo — in verjemi dobiček bo stertni. Le misliti začni. Oj! da bi si le drugdej na cente neprilik ne narejal sam rad: S slabo oskrbljeno živino, z napol polomljenim orodjem, krómo, jezo, pretepanjem, lažmi, krivicami, vtrajljivostjo, prevzetnostjo, nevošljivostjo, itd. itd. Oglej se na take nesrečneže, ako ne verjameš meni.

Jančar.

Domače stvari.

Koliko naj se seje žita. — Ali se da na to pitanje celo na tanko odgovoriti? nas utegne ta ali ta popitati. Da se, da, če ravno ne celo do pičice. Vsak gospodar potrebuje žita, klaje, drv, za to pa mora imeti, kolikor toliko polja, travnikov, gozdov. To mora imeti, to naj pa tudi za svoje naslednike ohrani. Prava razmera je, ako ima polja, travnikov, gozdov v tej primeri, kakor je 3, 2 in 1. Od te razmere naj se ne da nikakor odvrniti. Pri pridelovanju žita moramo po svojih mislih tole reči, da se ga mora čez domače potrebe sejati; kar se ga pridela čez potrebe, se proda ali pa za naslednje leto prihrani, da, če drugo leto slabeja letina nastopi, gospodarja glad in revščina ne tlači. Iz žita mora gospodar, posebno ondi, kjer nima drugih dohodkov, davke, druge domače stroške in posle plačevati. Na nepredvidljive nesreče, kakor na točo, ogenj, mraz, bolezen itd. mora tudi misliti. — Pa ne samo za žito, temoč tudi za živinsko klajo in travniške pridelke mora gospodar posebno skrbeti! — Za les — prav bi bilo, da bi si ga sam zaredil! bi moral saj tak prostor imeti, da bi drv ne imel samo za